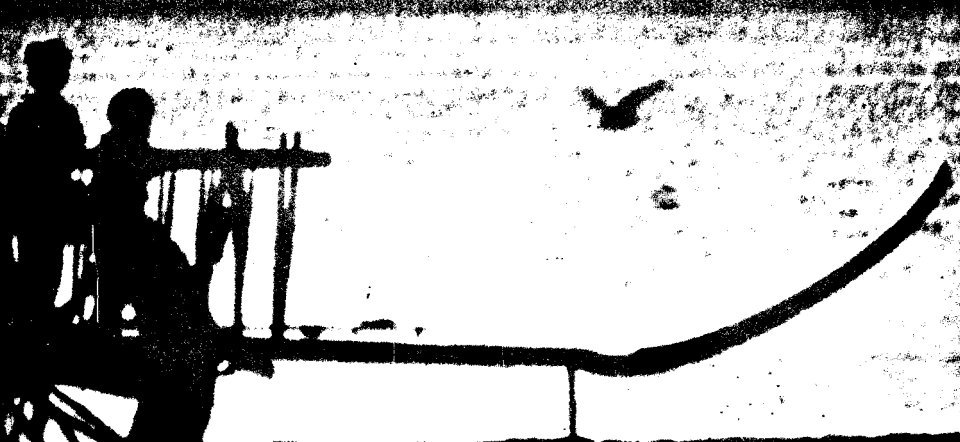

100343

ปฏิรูป ประเพณี
ให้ได้ประโยชน์มาก

● ภิกขุ ปัญญานันทมุนี ●

หน้าปก :

ปณคนสามัญ ที่ต้องเผชิญไปในโลกอันเว้งว่าง โดยเขา
ยังไม่ประสปีระสาเรื่องปลายทางของชีวิต จะเปรียบไปก็เหมือน
กะเด็ก ๆ ที่ต้องการคุ้มครองให้เลื่อนไหลไป ในกรอบวงที่ช่วยให้
ไม่พลัดตกจากเกวียน

เป็นหน้าที่ของผู้ผู้มากไปค้ำยันเมตตาภรณ์ หวังความสวัสดิ
จะพึงจัดให้เขาได้รับความปลอดภัย ได้รับประโยชน์จากขนบ
ประเพณี เพื่อว่าต่อไป เขาจะได้มีโคมาเทียม “เกวียนชีวิต”
ครบทั้ง ๒ ตัว และเลือกเดินไปในเส้นทางที่ถูก จนมีชีวิตสมบูรณ์

คำปรารภ

เราส่วนใหญ่เข้าใจไปว่า การทำบุญ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ดี ในวันสำคัญตามประเพณีไทยเราก็ตีเจาะจงทำให้ตรงกับวันสำคัญนั้น ๆ จึงจะได้บุญแรง จนปรากฏว่า มีการใส่บาตรข้าวปลาอาหารในวันสำคัญเหล่านั้นเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย. ผู้ทำบุญก็พยายามจัดสรรหาอาหารที่เลอเลิศมาใส่บาตรจนฝ่ายภิกษุสามเณรผู้รับบาตร ต้องนำถาดลงภาชนะอื่น ๆ เช่น ช่าง หรือ กระบุง มากมายขนาดต้องใช้รถบรรทุกขนกันทีเดียว จนปรากฏว่ามีบางท่านนำไปเลี้ยงผู้เจ็บป่วยในโรงพยาบาล ส่วนที่เหลือก็ต้องนำไปทิ้งเสียบ้าง นำไปเลี้ยงสัตว์บ้าง เพราะเหลือเพื่อจนไม่รู้จะจัดการอย่างไร จึงจะเป็นประโยชน์คุ้มค่า.

ประการแรกถ้าจะไม่คำนึงถึงคำว่า “บุญ” คือมามองในแง่เศรษฐกิจ ก็เป็นการทำลายเศรษฐกิจไปโดยไม่รู้สึกรู้สัก เพราะแทนที่อาหารที่พวกเราทุกคนใส่บาตรในวันสำคัญเช่นนั้น จะพอใช้เลี้ยงคนได้จำนวนมาก และเป็นเวลาแรมเดือนแรมปี แต่ก็เอามาทำให้หมดไปเสียในมือเดียวหรือวันเดียว. นี่จะเห็นว่าเป็นการทำลายเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างชัด ๆ ที่เดียวนี้ประการหนึ่ง.

ประการที่สอง ถ้าไม่คำนึงถึงคำว่า “บุญ” หรือ “เมานบุญ” จนเกินไป ก็จะคิดและมองเห็นได้เองว่า พระภิกษุ สามเณรในวันสำคัญต่างกล่าว หรือวันอื่น ๆ ท่านก็ฉันภัตตาหาร ได้เท่าๆ กัน ไขว่ว่าในวันสำคัญจะเกิดฉันได้มากขึ้นเป็น ๑๐๐ เท่า ๑๐๐๐ เท่า ก็หาไม่ได้; ดังนั้นจึงมีผลเท่ากับทำลายทรัพย์ากร ของชาติไปโดยไม่ได้ประโยชน์คุ้มค่าก็เป็นได้

ประการที่สาม การที่เรากระทำกันเช่นนั้นก็เพราะ เราไม่รู้จักคำว่า “บุญ” กันอย่างทั่วถึงและถูกต้องแท้จริงนั่นเอง ถ้าเราเข้าใจคำว่า “บุญ” อย่างถูกต้องแล้ว ปัญหาดังกล่าว จะไม่เกิดขึ้นจนกระทั่งท่านอาจารย์วัชรประทาน ฯ ต้องกล่าว ในเชิงปฏิรูปขึ้น ตามที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้

คำว่า “บุญ” คู่กับคำว่า “บาป” สิ่ง que ทุกคนต้องการ คือบุญ เพราะเราไปสำคัญว่า บุญ เป็นชื่อของความสุข เช่น สวรรค์ ฌาน เป็นต้น จนปรากฏว่าทำบุญเพื่อแลกเอาสวรรค์ ตามที่เราได้ยินได้ฟังกันอยู่ทั่วไป ส่วนบาปไม่มีใครต้องการ

สวรรค์มีความหมายมีค่ามีราคา ก็เพราะเราเชื่อกันว่า ในสวรรค์มี “เหยื่อ” ที่ให้ความสนุกความอร่อยมากมาย และได้สมใจนึกสมใจอยาก; แต่ขอให้ทราบไว้เถิดว่า ยังต้องการ สวรรค์มากเท่าใด จะต้องตกนรกอันเป็นผลของบาปมากขึ้น

เท่านั้น. เพราะเมื่ออยากไปสวรรค์ จิตใจก็จะร้อน จะกระหาย
จะหวาดใจกลัวพลัด และโง่เง่าโง่ไปตามเกม เลยกลายเป็นว่า
ได้ตกนรกทันทีที่นั่นและเดี๋ยวนี้

ดังนั้น “สวรรค์” ซึ่งมีเหยื่อ ที่ให้ความสนุกและอร่อย
จึงไม่มีความสงบสุข ไม่มีความสงบเย็น แม้ชั้นที่ปรารถนาก็

เราชาวพุทธประสงค์ความสุขความสงบเย็นทางจิตใจ
เป็นประการสำคัญ และจะใช้ชีวิตให้สอดคล้องเป็นไปกับ
ธรรมชาติด้วย จึงไม่ปรารถนาสวรรค์

เมื่อเราไม่ปรารถนาสวรรค์ บัญหาก็จะเกิดขึ้นว่า
เราจะทำบุญกันในลักษณะไหนจึงจะขึ้นเหนือจากบุญ จาก
สวรรค์? นั่นก็คือ ทำบุญชนิดที่เป็นการทำลายความ
เห็นแก่ตัว และการทำบุญชนิดนี้ ไม่ใช่เพียงวัตถุทาน เช่น
ถวายข้าวปลาอาหารหูกยาเสื้อผ้าเท่านั้น เราจะต้องเลื่อนจาก
วัตถุทาน เป็นอภัยทาน ธรรมทาน เป็นศีล เป็นภาวนา เป็น
การประพฤติต่อมตน อนโมทนาส่วนบุญที่คนอื่นเขากระทำ
พึงธรรม และข้อสุดท้าย คือการทำความเห็นให้ตรงให้ถูก
ต้อง; ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ข้อนี้ ข้อ
สุดท้ายสำคัญที่สุด แต่เรากลับไปติดวัตถุทานกันอย่างเดียว

ส่วนอภัยทาน ธรรมทาน ไม่ค่อยมีใครคิดถึง ท่านอาจารย์
จึงต้องเสนอปฏิรูป กังที่ปรากฏอยู่นี้

หากเราทำความเข้าใจให้ตรงให้ถูกต้อง ตามบุญกิริยา
ข้อ ๑๐ นี้แล้ว จะเท่ากับรวบยอดเอาการทำบุญทั้ง ๑๐ ประการ
ไว้ได้หมดเลย. เพราะเมื่อมีความเห็นถูกต้องในเรื่อง “จิต”
ว่าตามสภาพธรรมชาติธรรมดานั้น มันว่างจาก “ตัวเรา”
เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว นั่นก็แปลว่ามีสัมมาทิฐิแล้ว, และเรา
ก็จะต้องไผ่ผ่นที่จะให้จิตมันว่างจากตัวเราอยู่เสมอ นั่นก็คือมี
สัมมาสังกัปปไปแล้ว, จากนั้นการประกอบการณ์ และอื่น ๆ
จะต้องเป็นการส่งเสริมให้จิตว่างจากตัวเรา และนั่นก็คือว่า
เป็นการ “ให้ท่านตัวเรา” ออกไป และให้หมดไปในที่สุด
เห็นบุญในสวรรค์เป็นของเด็กเล่นไป

ดังนั้นขอให้เราทำบุญกันในลักษณะนี้เถิด เราเอง
ก็จะสงบเย็น เพื่อนร่วมโลกก็จะสงบเย็นตามไปด้วย

คณะ ผ.ช.ป. ขอนุนุโมทนาแต่ท่านที่สามารถ “ให้
ท่านตัวเรา” ออกไปได้หมดสิ้นตามมากตามน้อยทุกท่าน

คณะ ผ.ช.ป.

๕/๑-๒ ถนนอัษฎางค์ ก.ท. ๒

๘ ก.พ. ๑๖

ความรึกเกี่ยวกับฉลากบำรุง-มุงส่วนรวม

ภิกขุ ปัญญานันทมุนี

แสดงประจำวันอาทิตย์ที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๑๕

ณ วัดชลประทานรังสฤษฎ์ ปากเกร็ด นนทบุรี

ญาติโยมพุทธบริษัททั้งหลาย

ณ บัดนี้ ถึงเวลาของการฟังปาฐกถาธรรมะ อันเป็นหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาแล้ว ขอให้ทุกท่าน อยู่ในอาการสงบ ตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี เพื่อให้ได้ประโยชน์ อันเกิดขึ้นจากการฟัง ตามสมควรแก่เวลา.

เมื่อวันพระเมื่อวานนี้เอง เราเรียกกันว่า เป็นวัน สารท เป็นวันทำบุญอุทิศให้แก่บรรพบุรุษ วันสารทนี้ทำกัน ทั่วประเทศไทย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก

เจียงเหนือ ภาคใต้ มีวันสารทด้วยกันทั้งนั้น ไม่ได้มีเฉพาะ
แต่ชาวไทย แม้ชาวจีนเขาก็มีสารทเหมือนกัน ซึ่งเรียกกันว่า
สารทจีน สำหรับคนไทยบางเหล่า ทำบุญวันสารทอาจจะ
ไม่พร้อมกัน เช่นแถวจังหวัดลพบุรีมีคนพวกพวนอยู่ คนไทย
เผ่าหนึ่งเรียกว่าพวน เขาทำบุญวันสารทก่อนพวกเรา สำหรับ
สากลในเมืองไทยที่เป็นวันสารทคือวันสิ้นเดือนสิบ แต่
ความจริงทางภาคใต้้นั้นทำสองวัน คือทำใน วันแรมค่ำหนึ่ง
เดือนสิบ ครั้งหนึ่ง ทำในวันดับอีกครั้งหนึ่ง ทำในวันแรม
ค่ำหนึ่งเดือนสิบนั้นเขาถือว่า เป็นวันรับ วันดับเดือนสิบถือว่า
เป็นวันส่ง

ตามเรื่องที่เขาพูดกันมาแต่โบราณว่า ญาติผู้ใด
ผู้หนึ่งที่ไปได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนเมื่อตายไปแล้ว
พอถึงเดือนสิบนี้ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ แล้วก็
อยากจะได้ส่วนบุญจากญาติทั้งหลาย ญาติทั้งหลายจึงได้ทำบุญ
อุทิศไปให้แก่ท่านเหล่านั้น ท่านเหล่านั้นก็ได้รับอนุโมทนา
ในส่วนบุญ แล้วก็ได้รับความสบายตามสมควรแก่ฐานะ การ
ทำบุญอย่างนี้จึงเป็นประเพณี ความจริงการทำบุญในวัน
เดือนสิบนี้ ก็เป็นวันแสดงความรู้สึกในทางใจ คือระลึกถึง
บรรพบุรุษของเรานั่นเอง

อ่านหนังสือพิมพ์เมื่อวานนี้ เห็นกรมการพัฒนา
ชุมชนอะไรนี้ คิดว่าจะจัดให้มีวันหนึ่งในรอบปี เรียกว่า วัน
กตัญญูกตเวที ความจริงนั้นไม่ต้องตั้งขึ้นมาหรอก ของเก่า
เขามีอยู่แล้ว คือ วันสารทน์เองเป็นวันกตัญญูกตเวที ชาว
ไทยเมื่อถึงวันสารทแล้วไม่เคยเมินเฉย ได้พยายามบำเพ็ญบุญ
ตามสมควรแก่ฐานะ ทางภาคใต้เวลาใกล้วันสารทนี้เตรียมตัว
กันหลายวัน เพราะว่าต้องเตรียมไปหามะพร้าว เอามาเคี้ยว
เป็นน้ำมัน แล้วเอาน้ำมันนั้นไปทอดขนม ขนมที่ทำใน
วันสารทนี้มีหลายอย่าง เขาเรียกว่าขนมเจาะหู คือเหมือน
ขนมกงที่กรุงเทพฯ นั่นเองทำเป็นวงกลม แล้วขนมลูกสะบ้า
ทำเป็นแผ่นกลมเหมือนลูกสะบ้า ทำกลม ๆ เหมือนลูกธนู
เรียกว่า ขนมลูกธนู แล้วก็ทำขนมห่อด้วยใบตอง เรียกว่า
ขนมเทียน ขนมนี้ต้องทำครบทุกอย่างสำหรับเอาไปทำบุญที่วัด
แล้วก็เลี้ยงญาติพี่น้องตามธรรมเนียม กรวดน้ำอุทิศส่วนบุญ
ไปให้ วันอย่างนี้แหละคือวันกตัญญูกตเวที ที่คนไทย
เรามีมาตั้งแต่โบราณ ทำกันทั่วไปทุกหนทุกแห่ง.

เมื่อถึงวันเช่นนี้ทุกคนก็นึกถึงบรรพบุรุษ ว่าเป็น
ผู้เกิดมาสร้างสกุลสร้างครอบครัว แสงงหาทรัพย์สมบัติให้เรา
ที่เป็นลูกหลาน ได้อยู่ด้วยความสุขความสบาย ในรอบปีหนึ่ง

ก็มีมาระลึกถึงบุญคุณของท่านเสียครั้งหนึ่ง เมื่อมาระลึกถึงบุญคุณก็ไม่มีอะไรดีไปกว่าบำเพ็ญบุญกุศล พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า เมื่อคิดถึงคนที่ตายไปแล้ว เราควรจะทำทำความดีตามโอกาสที่สามารถจะกระทำได้ เพราะฉะนั้นชาวพุทธ เราทั่วไป พอถึงวันสารท ก็ได้กระทำความดีด้วยการทำบุญตามประเพณี เช่นทำบุญตักบาตร กรุงเทพว ก็มีกระยาสารทกล้วยไข่ ไปบิณฑบาตไม่ทันพันประตูวัดก็เต็มแล้ว ทำกันทั่วไปทุกหนทุกแห่ง อันนี้เป็นเรื่องของประเพณี ที่สอนให้มีจิตระลึกถึงบรรพบุรุษของตน ในทางพระพุทธศาสนาถือว่า เป็นเรื่องสำคัญ

คนเราเมื่อมีชีวิตอยู่ในโลก ก็ควรจะนึกว่าเรานี้มาจากใคร ใครเลี้ยงเรามา ใครให้การศึกษาเรามา ใครได้ทำให้เรามีความสุขความสบายตามสมควรแก่ฐานะ เป็นเรื่อง ที่ควรจะได้นึกได้คิดอยู่บ่อยๆ การนึกคิดในรูปเช่นนั้นทำให้เรารักครอบครัว รักวงศ์สกุล แล้วก็อาจจะก้าวไปถึงรักชาติ รักบ้านเมือง คนเราที่จะมีความรักอะไร ๆ ที่เกี่ยวกับตัวได้นั้น ก็ต้องอาศัยการนึกคิดในเรื่องนั้น จึงจะเกิดความซาบซึ้งในใจ ถ้าไม่มีการนึกการคิด ความซาบซึ้งในใจก็ไม่มี อันนี้แหละคนโบราณเขาจึงได้ตั้งเป็นธรรมเนียมไว้ สำหรับให้เราได้ระลึก

ถึงปู่ ตา ย่า ยาย หรือคนอื่นๆ ที่ได้ทำคุณทำประโยชน์แก่
ชีวิตของเรา ว่าท่านเหล่านั้นได้ทำอะไรให้แก่เราบ้าง เราจะได้
น้อมใจนึกถึง

ครั้นระลึกถึงแล้ว จะได้คิดว่า ควรจะได้ทำการ
ตอบแทนอย่างไร ถ้าคนที่นับถือศาสนาก็จะได้ปฏิบัติกิจทาง
ศาสนา โดยการให้ทานบ้าง รักษาศีลบ้าง ไปฟังธรรมบ้าง
หรือทำอะไรๆ ที่เรียกว่าเป็นความงามความดี บรรดาสิ่งที่เรา
ทำเป็นความงามความดีทางกาย ทางวาจา ทางใจ หรือว่า
เป็นบุญเป็นกุศล เป็นกิจที่ควรจะได้กระทำสม่ำเสมอตลอดไป
บุคคลที่สนใจในการทำความดีนั้น ย่อมเป็นบุคคลที่เจริญ
มีความก้าวหน้าในชีวิตในการงาน แต่ถ้าเราพากันละเลย
ไม่ประกอบคุณงามความดีแล้ว ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตก็จะ
ถอยลงไปด้วย อันนี้เป็นเรื่องที่คนโบราณเขามองเห็น จึงได้
ตั้งระเบียบประเพณีอะไรๆ ต่างๆ ไว้ สำหรับให้เราได้ปฏิบัติ
ในชีวิตประจำวัน สืบต่อกันมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

คนเราในสมัยนี้เป็นคนสมัยใหม่ ชอบคิดชอบนึก
ก็ไม่เสียหาย ความจริงการคิดนึกกันคว่ำในเรื่องอะไรๆ นั้น
พระพุทธเจ้าไม่ทรงติเตียน แต่ถ้าคิดนึกแล้วเป็นเหตุให้เกิด
ความเบื่อกวนยากท้อ ในการทำความดีแล้ว นั่นไม่ชอบ

ไม่ควร แต่ถ้าคิดนึกแล้วเป็นเหตุให้เราก้าวหน้า ในการกระทำ ความงามความดีต่อไป ความคิดนั้นก็จะเรียกว่าใช้ได้ เป็น ประโยชน์แก่ตนแก่ท่าน เราที่เป็นคนมีการศึกษาในรูปใหม่ๆ เมื่อจะคิดอะไร ต้องคิดด้วยปัญญาหาเหตุผล ที่เขาให้ทำ อย่างนั้นเพื่ออะไร จะได้ประโยชน์อะไรบ้าง คิดอย่างรอบคอบ อย่าคิดแต่เพียงแง่เดียวด้านเดียว เพราะถ้าคิดแต่เพียงแง่เดียว บางทีก็ไม่เห็นชัด

เหมือนกับเรามองควักดู ถ้าหากว่ามันเป็นเหลี่ยม เช่นว่าควักสี่เหลี่ยม ถ้าเรามองแต่เพียงเหลี่ยมเดียวของมัน อีกสามด้านเรามองไม่เห็น เราจะลงความเห็นว่ามันเป็นอย่างนั้น ก็ไม่ได้ แต่ต้องดูให้รอบทั้งสามด้าน ถ้ามันมีหกด้านก็ต้องดูมัน ทั่วหกด้าน ถ้าดูข้างในได้ ก็ต้องดูว่าข้างในมันเป็นอย่างไร แล้วจึงจะลงความเห็น ว่า สิ่งนั้นคืออะไร มันดีหรือชั่ว เป็น ประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์ จันใด ในการคิดนึกในเรื่อง อะไรๆ ต่างๆ อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับประเพณีพิธีการ เราก็ต้อง นึกว่าเขาทำกันเพื่ออะไร ทำแล้วจะได้ประโยชน์อะไรบ้าง

การทำบุญต่างๆตามประเพณี ก็ต้องคิดเหมือนกัน เมื่อคิดแล้วเราก็จะเห็นความจริงว่า ทำเพื่ออะไร และเมื่อเข้าใจ เหตุของเรื่องที่ทำแล้ว แม้ว่าเราจะทำไม่เหมือนกับที่คนอื่น

เขาก็กินได้ เช่นว่า พอถึงวันสารท แทนที่เราจะไปทำบุญ
ตักบาตร ให้อาหารมันล้นเกินไป เราก็ก่เปลี่ยนเป็นเรื่องอื่น
เสีย สมมติว่าทำบุญด้วยปัจจัยบำรุงวัดก็ได้ บำรุงอะไรๆ อื่น
ที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนก็ได้ เช่น บำรุงโรงเรียน บำรุง
โรงพยาบาล สงเคราะห์คนชราคนพิการ อะไรๆ ก็ได้ทั้งนั้น
เพราะการกระทำเช่นนั้นก็คือว่า เป็นการสงเคราะห์เพื่อน
มนุษย์ เป็นบุญเป็นกุศล

ถ้าหากว่าจะก้าวหน้าไปกว่านั้น เมื่อเรานึกถึง
บรรพบุรุษของเรา เราก็ก็นั่งสงบจิตสงบใจ แล้วก็มองकुตัวของ
เราเอง ว่าเราเป็นลูกเป็นหลานของบรรพบุรุษ เราเป็น
อยู่อย่างไรในเวลานี้ เราปฏิบัติตนเพื่อรักษาวงศ์สกุลของ
บรรพบุรุษไว้หรือเปล่า หรือว่าเราประพฤตินไปในทางทำลาย
คุณงามความดี ทรัพย์สินสมบัติของบรรพบุรุษของเรา เรานั่งลง
แล้วก็พิจารณาทบทวนศึกษาकुตัวของตัวเอง เพื่อให้รู้จักตัวเอง
แล้วถ้าเห็นว่ามันมีอะไรบกพร่อง ไม่ดีไม่งามอยู่ในตัว พอเรา
นึกถึงบรรพบุรุษเราก็ก่เลิกละจากการปฏิบัติในสิ่งอันไม่เหมาะ
ไม่ควรเหล่านั้นเสีย หันมาปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อไป อันนี้แหละ
เรียกว่าดำรงวงศ์สกุลของเราไว้

การดำรงวงศ์สกุลที่เป็นเนื้อแท้จริง ๆ ก็คือช่วยกัน
รักษาความงามความดี เพื่อให้ครอบครัวสกุลของเราตั้งมั่น
นั้นแหละคือการดำรงที่แท้จริง เพราะความดีนั้นเป็นยอดของ
สิ่งทั้งปวง ถ้าเราไม่รักษาความงามความดีไว้ แม้จะรักษา
สิ่งอื่นไว้ได้ ก็ได้แต่เพียงเปลือกนอกผิวเผิน ถ้าได้รักษา
ความดีก็เรียกว่า รักษาเข้าไปถึงเนื้อในของสิ่งนั้น สิ่งนั้นก็
ดำรงคงทนถาวรอยู่ได้ตลอดกาลนาน อันนี้เป็นเรื่องที่ควร
จะคิดในแง่ประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่งคนเราที่เป็นคนใหม่ๆ อาจจะมีความ
สงสัยในเรื่องบางประการ เช่นเรื่องการทำบุญกุศลให้แก่
ผู้ตาย เราอาจจะสงสัยว่ามันจะถึงหรือไม่ หรือว่าจะได้รับ
หรือไม่ ปัญหาย่างนี้อาจคิดไปในแง่ที่ว่า จะทำให้เราเบื่อหน่าย
ในการกระทำ แต่ให้เราคิดว่าที่เราทำนั้นทำเพื่ออะไร เรา
ทำเพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ หรือเพื่อบูชาคุณงามความดี
ของบุคคลนั้น ๆ เช่น ในบางครั้งเราก็กทำเพื่อบูชาคุณงาม
ความดี เพราะคน คนใดคนหนึ่งก็ตามประพฤติดีประพฤติชอบ
อยู่ในศีลในธรรม เรานึกได้เราก็กทำบุญเพื่อบูชาความดีของ
ท่านผู้นั้น หรือว่าบางครั้งบางคราวเราเห็นคนที่น่าสงสาร
สภาพความเป็นอยู่ลำบาก มีอะไรพอที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลเขาได้

เราก็ช่วยเหลือเกื้อกูลตามสมควรแก่ฐานะ เมื่อใดเราจะลึกถึง
บรรพบุรุษของเรา เราก็ทำกิจเพื่อบูชาความดีของบุคคลอื่นบ้าง
เพื่อสงเคราะห์บุคคลอื่นบ้าง การกระทำเช่นนั้นเป็นการ
ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ให้มีความสุขความเจริญ ตามสมควร
แก่ฐานะ

ในการแผ่ส่วนบุญนั้น ที่ท่านสอนให้เราทำเพื่อ
อะไรในบุญกิริยาวัตถุสิบอย่าง มีอยู่อันหนึ่งว่า ให้แผ่ส่วนบุญ
เรียกว่า **ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการแผ่ส่วนบุญ อีกอัน
หนึ่งบอกว่า **อนุโมทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนา
คือยินดีในบุญที่บุคคลอื่นกระทำแล้วอุทิศให้แก่เรา เมื่อเราทำ
อะไรที่เป็นบุญ เราก็ต้องนึกแผ่ส่วนบุญ ในการนึกแผ่ส่วน
บุญนั้น เราจะต้องนึกถึงคนที่เราเคารพนับถือ เช่น เรานึกถึง
คุณพ่อคุณแม่ นึกถึงคุณปู่ คุณตา คุณย่า คุณยาย ครูบาอาจารย์
หรือใครก็ตามที่ละโลกนี้ไปแล้ว เรานึกว่าเราจะแผ่ส่วนบุญ
ไปให้ การนึกอย่างนั้นแหละเป็นเครื่องเตือนจิตสะกิดใจให้เรา
ได้คิดถึงบรรพบุรุษของเรา เพราะในโอกาสอื่นเราไม่ค่อย
จะได้นึก ไม่มีอะไรมาบังคับให้เรานึกเรากิด เราเพลิดเพลิน
อยู่ด้วยงานการ หรือด้วยอะไรๆ ต่างๆ ต่อเมื่อเราได้ทำบุญ

กุศลอะไร ท่านจึงวางระเบียบไว้ว่าให้แผ่ส่วนบุญ เท่ากับว่า
วางระเบียบ ให้เรานั่งคิดถึงบรรพบุรุษของเราสักชั่วครู่หนึ่ง

- ในขณะที่แผ่ส่วนบุญนั้นแหละ เราก็นึกถึงว่าขอให้
ส่วนบุญสำเร็จแก่คุณพ่อคุณแม่ คุณปู่ คุณตา คุณย่า คุณยาย
ครูอาจารย์ ท่านที่มีบุญคุณแก่เรา เราก็ได้มีจิตคิดไปถึงท่าน
ผู้นั้น ครั้นนึกไปแล้วบางทีก็นึกยาวไปว่าท่านผู้นั้นได้ทำบุญคุณ
แก่เราอย่างนั้น มีประโยชน์แก่เราอย่างนั้น เราก็เกิดความ
ซาบซึ้งในใจ ซึ่งอาจจะเป็นเครื่องกระตุ้นเตือนจิตใจ ให้เรา
สำนึกในความเป็นลูกหนี้ คือเราเป็นหนี้บุญคุณของท่าน
เหล่านั้นครั้นเมื่อรู้สึกตัวว่าเป็นลูกหนี้ ลูกหนี้ที่ดีต้องจ่ายคืน
ไม่โกงไม่บิดไม่เบี้ยว ยืมเขามาแล้วต้องให้คืนแก่เขา เราเกิดมา
มีชีวิตอยู่^{๔๘} เป็นลูกหนี้ของบรรพบุรุษ เรา^{๔๙} ต้องมีการจ่ายคืน
การจ่ายคืน ก็คือการตั้งหน้าตั้งตาประพฤติคุณงามความดี
ต่อไป อันนี้แหละคือจุดหมายในการที่เราแผ่ส่วนบุญให้แก่
ท่านเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความระลึกถึงบุญคุณท่านเหล่านั้น

อีกประการหนึ่ง ถ้าพูดตามตำรา หรือว่าในพระสูตร
บางพระสูตร ท่านก็กล่าวไว้ในรูปว่า ถ้าหากว่าได้อนุโมทนา
ก็จะได้รับส่วนบุญนั้น ถ้าไม่ได้อนุमतนาจึงจะไม่ได้รับส่วน
บุญนั้น อันนี้ช่างเถอะจะอนุโมทนาไม่อนุโมทนา ไม่ใช่เรื่อง

ที่จะคิดมากไป แต่เรื่องที่เรากำลังคิดก็คือว่า ขณะใดที่เรานึกถึงใครได้ทำอะไรแก่เรา เราก็คงจะได้ทำอะไรที่เป็นความดีเพื่อตอบแทนท่านเหล่านั้น มนุษย์เรากำลังคิดอยู่ในเรื่องอย่างนั้นแล้วละก็โลกจะสวยงามสดงงามขึ้นมาก เพราะคนเรามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับคนอื่นทั้งนั้น ไม่ว่าใคร อยู่คนเดียวไม่ได้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับใคร ๆ อยู่ตลอดเวลา เมื่อเรานึกได้บ่อย ๆ ก็จะยกฐานะทางจิตใจให้ตงามขึ้น จุดมุ่งหมายที่เราทำก็เป็นอย่างนี้ประการหนึ่ง

ทีนี้อีกประการหนึ่ง ในเรื่องนี้ญาติโยมบางคนก็จะสงสัย ว่าทำบุญกับใครมีผลมาก มีอันสิ่งสมมากอะไรเหล่านั้นเป็นต้น เรื่องนี้ไม่ต้องสนใจมากเกินไปหรอก การทำอะไร ๆ นั้นต้องนึกถึงประโยชน์ของสิ่งที่เราทำ คือทำลงไปแล้วมันเป็นประโยชน์แก่ใครหรือไม่ ถ้าเป็นประโยชน์ก็ใช้ได้ เพราะในการทำทานตามหลักพระพุทธศาสนานั้น จุดมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อให้มนุษย์มีความเอื้อเฟื้อต่อกัน ปราบปรามเอ็นดูต่อกันช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามสมควรแก่ฐานะ ใครมีกินมีใช้เหลือก็กินเหลือใช้ ก็ให้นึกถึงคนที่ยังไม่มีจะกินจะใช้ ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนด้วยเรื่องอะไรต่าง ๆ เราก็คงจะได้สงเคราะห์

อนุเคราะห์แก่คนเหล่านั้น ตามสมควรแก่ฐานะที่เราจะช่วยให้
 อันนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ควรจะได้กระทำ

ในพระสูตรสูตรหนึ่งพระผู้มี พระภาคตรัสไว้น่าฟัง
 คือพราหมณ์คนหนึ่งเข้าไปถามว่า ทำบุญกับใครจึงจะได้บุญมาก
 ได้อานิสงส์มาก แทนที่พระองค์จะตรัสว่า ให้ทำกับคนนั้น
 คนนี้ แต่พระองค์บอกอย่างนี้ พราหมณ์คนใดคนหนึ่ง
 รับประทานอาหารแล้ว มีเศษอาหารติดอยู่ในจานบ้างนิดๆ
 หน่อยๆ แล้วเอาน้ำใส่ลงเพื่อจะล้าง ในขณะที่จะเทน้ำ
 ล้างจานนั้นลงไป ก็เกิดความคิดในใจว่า เศษอาหารเล็กๆ
 น้อยๆ ที่ติดอยู่ในจานจะเป็นประโยชน์แก่สัตว์ตัวเล็ก
 ตัวน้อย แล้วก็เทลงไปด้วยความตั้งใจ เพื่อให้เศษอาหาร
 นั้นเป็นประโยชน์แก่สัตว์ตัวเล็กตัวน้อยที่มีชีวิตอยู่ จะได้
 อาศัยอาหารนั้น การกระทำเพียงเท่านั้นตลาดก็ถือว่า เป็น
 บุญแล้ว พระองค์ตอบไปในรูปอย่างนั้น ก็เท่ากับบอกให้เข้าใจว่า
 เราทำอะไรด้วยการคิดว่าสิ่งที่เราทำนั้นจะเป็นประโยชน์
 เป็นความสว่กับคนอื่น แม้แต่เพียงเล็กน้อย พระผู้มี
 พระภาคก็ถือว่าเป็นบุญเป็นกุศล เป็นเรื่องที่ควรจะได้กระทำ
 เช่นน้ำล้างจานเราจะเท ก็ยังนึกว่า ขอให้มันเป็นประโยชน์
 แก่สัตว์ตัวเล็กตัวน้อย ที่จะได้กินจากสิ่งเหล่านี้ แล้วก็เทลงไป
 เพียงเท่านั้นก็ถือว่าเป็นบุญเป็นกุศล

ส่วนการกระทำที่ใหญ่ยิ่งไปกว่านั้น ก็ไม่มีปัญหา จะต้องเป็นบุญเป็นกุศลมากขึ้นไปกว่านั้นตามสมควรแก่ฐานะ อันนี้เป็นพระพุทธานุสัทธิที่ตรัสตอบเหมาะสมเหลือเกิน ทำให้พราหมณ์คนนั้นเข้าใจความหมายแล้วก็ไม่ต้องถามต่อไปอีกว่า จะทำกับคนใด จะมีผลมากมีอานิสงส์มาก แต่ว่ามันมีแง่อยู่ หนึ่งหนึ่งที่เราคควรจะคิด คือว่าคนใดทำประโยชน์แก่สังคม เราก็ควรจะช่วยคนนั้นให้มาก เพราะว่าคนที่ทำประโยชน์นั้น เราควรช่วยเหลือ สิ่งใดที่เราให้แก่คนทำประโยชน์ สิ่งนั้นไม่สูญ จะเกิดประโยชน์มากขึ้น

ในที่แห่งหนึ่งท่านกล่าวว่า ทำทาน หรือว่าให้สิ่งของแก่พระอริยบุคคลชั้น พระโสดาบัน จะมีผลมีอานิสงส์ใหญ่ยิ่ง ทำไมจึงต้องกล่าวเช่นนั้น เรามาคิดหน่อย คือคิดว่าคนชั้นพระโสดาบัน เป็นคนประเภทใด พระโสดาบัน เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัวแล้ว ท่านมีน้ำใจกว้างขวาง มีความเมตตาปรานี อยากจะช่วยคนอื่นให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน อันนี้เป็นลักษณะน้ำใจของพระโสดาบัน เมื่อเราเอาอะไร ๆ ไปให้แก่ท่าน ท่านก็จะเอาสิ่งนั้นไปให้แก่คนที่ควรให้ต่อไป ไม่เก็บไว้กินผู้เดียว ใช้ผู้เดียว แต่ทำสิ่งนั้นให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป อันนี้แหละมันจึงเป็นประโยชน์

มาก คือของที่เราให้แล้วมันกว้างออกไปแก่คนจำนวนมาก
 อานิสงส์มันก็แพร่หลายมากขึ้น

ถ้าหากว่าญาติโยมไปเที่ยวเชียงใหม่ เวลาขึ้น
 ดอยสุเทพ จะเห็นอนุสาวรีย์รูปพระยืนอยู่ที่ปากทางจะขึ้นดอย
 ถนนนั้นเขาชื่อว่าถนนศรีวิชัย เขาเขียนป้ายว่า ถนน
 ศรีวิชัย คนที่ไม่เคยรู้จักก็คิดว่า ชื่ออะไร ศรีวิชัยนี้เป็นชื่อ
 ของพระรูปหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นในเชียงใหม่ แล้วท่านทำแต่
 ประโยชน์ คือไปสร้างไปซ่อมสิ่งหักพัง ทำให้มันดีมีงามขึ้น
 เวลาไปสร้างที่ไหน คนก็ไปช่วยกันมาก คนที่ไปช่วยสมมติว่า
 เอาบัจจไปซื้อปูน ให้ไปซื้อปูนมาถุงหนึ่ง เอาเหล็กไปใน
 รางกวนปูนเลย แล้วก็ผสมกับหินเอาไปเทหล่อเป็นเสาเป็นคาน
 เป็นอะไรไปเลย ไม่ได้เอาบัจจมาวางไว้ เอาไปทำเลย
 คนมาเห็นเขาก็ชื่นใจ เพราะว่าเห็นผลทันตา ไปซื้อปูน
 ซื้อทรายพัสดุก่อสร้าง มากองอยู่เรียบร้อยแล้ว พ่อค้าเขา
 เอามากองไว้ ญาติโยมชาวบ้านมาถึงก็ซื้อพัสดุก่อสร้างนั้น
 แล้วก็ทำเลย เช่นว่ากำลังหล่อเสา ใครไปซื้อหินปูนทรายเท
 กวนกันเลย เอามาเทเองช่วยกันทำไปในตัวเสร็จ เพราะฉะนั้น
 งานก่อสร้างที่ท่านทำมักจะเสร็จเร็ว เช่น วิหารสวนดอก
 ญาติโยมไปคงจะเห็น หลังใหญ่ แต่เขาสร้างเวลาเพียง ๕ เดือน

สงสัยว่า เอ๊ะ ให้แล้วมันหายไปไหน ทำไมไม่มีสิ่งนั้นสิ่งนั้น อันนี้ทำให้ประชาชนลังเลใจ เพราะฉะนั้นการทำบุญสุนทานนี้ เราจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเหมือนกัน

พระพุทธเจ้าท่านจึงเตือนว่า **เลือกเฟ้นก่อนจึงให้** หมายความว่าทำในที่อันสมควร **ทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ เป็นความสุขแก่เพื่อนมนุษย์** อะไรที่มันไม่ได้เรื่องเราก็อำำไปทำ ไม่ใช่ทำตามเขาว่า คนสมัยนี้ทำอะไรเขาใช้บุญญามากขึ้นแล้ว ไม่เหมือนในสมัยก่อนเขาหลอกให้ทำ ก็บอกว่า ทำอย่างนั้นจะได้ไปเกิดในสวรรค์ จะได้อยู่วิมานสูงยี่สิบห้าโยชน์ วิมานห้าโยชน์นี้ขึ้นลงก็กางเขลียงแล้ว เพราะว่ามันใหญ่เกินไป มันลำบาก ไม่ใช่อย่างนั้นเราทำเพื่อประโยชน์เพื่อความสุขแก่เพื่อนมนุษย์ อะไรเป็นประโยชน์เราก็กทำ.

ขณะที่เป็น **วันสำคัญ** ในทางที่เรียกว่า ประเพณี เช่น วันสารท วันตรุษ วันสงกรานต์ เราก็ควรจะทำบุญ แต่ว่า **ทำให้มันเป็นประโยชน์** อย่าทำสักแต่ว่าถ้าวันสารทก็ทำขนมกระยาสารท ขนมอื่นก็กินได้เหมือนกัน กลัวไม่ใช่ จำเป็นต้องว่ากลัวใช่ กลัวอะไรก็ได้ หรือว่าไม่ใช่ขนมไม่ใช่ กลัวทำอย่างอื่นก็ได้ เช่นว่าถวายปัจจัยบำรุงวัดก็ได้ สมมติว่าวันนั้นมันเหลือเพื่อเหลือเกิน ฉะนั้นไม่ไหวตามวัดๆนี้

มันมาก ถ้าเราไปทำอีกก็เพิ่มพูนความเหลือเฟือมากขึ้น ไม่ได้ประโยชน์คุ้มกับเศรษฐกิจของบ้านเมือง

ทีนี้เราเปลี่ยนเสีย เช่นว่าแทนที่จะไปซื้อกระยาสารทมาทำบุญ เราก็เปลี่ยนเอาบัจฉัยไปทำบุญ เป็นค่าภัตตาหาร เป็นค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปาไป หรือว่าวัดไหนจะสร้างอะไร ก็เอาไปถวาย เปลี่ยนเสียบ้าง ไม่เห็นเสียหายอะไร ไม่ใช่ ว่าพอถึงวันสารทแล้วบรรพบุรุษต้องกินกระยาสารท ไม่ใช่ อย่างนั้น ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น หรือต้องกินขนมนั้น ขนมนั้น เหมือนอย่างทางบักซ์ไต ต้องทำขนมนั้นขนมนี้ ซ้ำแล้วซ้ำอีกทุกปี แล้วต้องทำทุกบ้าน เพราะฉะนั้นตามวัด ขนมนี้อาจกองมากมายเป็นโอง่งๆ แต่ว่าขนมอย่างนั้นไม่ค่อยเสีย เพราะมีน้ำมันรักษาไว้ แต่อะไรมันมากไป เราก็ควรจะได้ เปลี่ยนแปลง โดยถือหลักว่าทำทานนั้นแหละ แต่ว่าเราควรคิดว่าทำอย่างไรจึงจะได้ประโยชน์มากขึ้น อันนี้เป็นตัวอย่าง อยากจะพูดให้ญาติโยมเข้าใจเสียด้วย

เมื่อพูดในเรื่องอย่างนั้นแล้ว ก็จะพูดเรื่องอื่นแถม ต่อไปอีกหน่อยหนึ่ง เพื่อจะได้เข้าใจในการทำอะไรๆ ถูกต้องขึ้น เช่นเราจะทำอะไรกับพระ ถวายของแก่พระ เราทำบุญ สมมติว่าญาติโยมต้องการจะถวายผ้าไตรแก่พระ บางทีก็ไปซื้อ

มาตามร้านที่เขายาย ให้เจ็กเขาห่อให้เรียบร้อย ไปถึงก็ถามว่า ไตรละเท่าไร เจ็กเขาบอกว่าสองร้อยห้าสิบ เอามาหนึ่งไตร แล้วก็ซื้อมา ไม่ได้ตรวจสอบว่าในไตรนั้นมันเรียบร้อย หรือเปล่า ผ้าเก่าหรือผ้าใหม่

อยากจะบอกให้โยมรู้ว่าผ้าจีวรนี้มันหมุนเวียน ใน กรุงเทพฯ นี้มันหมุนเวียน มาวัดแล้วไปเสาชิงช้า ไปเสาชิงช้า แล้วก็กลับมาวัด ผ้าไตรไตรเดียวมันหมุนตั้งร้อยครั้ง วนไป เวียนมาระหว่างเสาชิงช้ากับวัด โยมไปซื้อ มา มีงานศพก็ไป ช่วยเขาไตรหนึ่ง ถือหრაไปเที่ยว ไปช่วยเขา ไตรนี้เขาเรียกว่า ไตรโยน ภาษาวัดเรียกว่าอย่างนั้น คือได้มาแล้วก็โยนไว้ มุมห้องนั้นแหละ มันใช้ไม่ได้ ไม่ใช่เรื่องอะไร คือได้มาแล้ว ก็โยนไว้มุมห้อง ทำไมจึงต้องโยน คือใช้ไม่ได้ ทำไมจึงใช้ ไม่ได้ มันเลิกกันไป เนื้อผ้าก็เต็มทน เนื้อไม่ค่อยดี เดียวนี้ โลกมันเจริญก็ต้องใช้ดี ๆ หน่อย ใช้ไม่ได้ก็ต้องโยนไว้อย่างนี้ เป็นต้น เห็นผ้าที่ไรก็นึกว่า แหมโยมนี้ไม่รู้ว่าจะใช้ให้หรือไม่ได้ แล้วก็ไม่มีใครเทศน์ให้ฟังเสียด้วย จึงอยากจะบอกให้รู้ว่าเราจะซื้อของไปถวายพระ ไม่ต้องเอามาก ไม่ต้องเอาทั้งไตรก็ได้ ถ้าจะซื้อสบงสักตัวหนึ่ง ก็ซื้อให้ใช้ได้ จีวรสักตัวหนึ่งก็ให้ใช้ได้ ไม่ใช่ว่าครบไตรแต่ใช้ไม่ได้ ขาดทุนเปล่า ๆ ถ้าไร

มันอยู่ที่เสาชิงช้า แต่ว่าเราผู้ซื้อก็ไม่ได้เรื่อง ผู้ใช้ก็ไม่ได้ประโยชน์ เรื่องอันนี้มีอยู่ทั่วไป

เวลาบรรณานี้ก็เหมือนกัน บางทีญาติโยมบอกว่า ดิฉันจะไปจักเอาเอง จักไม่ถูกก็ได้ ที่นี้ให้พระจักให้ก็เรียบร้อย ได้ผ้าได้ผ่อนเรียบร้อยมา หรือว่าต้องบอกขนาดว่าต้องซื้ออย่างนั้นพระจึงจะใช้ได้ จีวรจึงได้ขนาด คือเราจะต้องดู เหมือนกับ โยมจะซื้อกางเกง ถ้ากางเกงซุกเสื้อซุกสวมแล้วมันก็เซยเต็มที แต่ว่าถ้าไปตัดแล้วมันค้อยยังชั่ว จีวรพระนี้ก็เหมือนกัน คือว่า พระบางองค์ท่านสูง ใช้จีวรเล็กห่มแล้วมันอยู่เหนือเข้าไป ไม่สุภาพไม่เรียบร้อย สบงก็เหมือนกัน สูงนุ่งแล้วเลยเข้ามันผิด พระวินัย เพราะว่าสบงนี้ต้องนุ่งได้เข้า เป็นปริมนทล ที่นี้เราซื้อผ้าเล็กนุ่งไม่ได้ แต่ถ้าไม่มี ท่านก็นุ่งอยู่อย่างนั้นแหละ เพราะฉะนั้นเราต้องถามว่าท่านใช้สบงขนาดไหน ใช้จีวรขนาดไหน ต้องปรึกษาเสียก่อน แล้วเราไปซื้อ ซื้อแล้วท่านใช้ เมื่อท่านใช้เราก็อสบายใจ บางคนซื้อมาถวายก็บังคับเสียด้วยว่าท่านต้องใช้นะ อย่าให้ใครเป็นอันขาด แต่ว่าที่ซื้อมามันไม่ได้เรื่อง แล้วยังบังคับให้ใช้อีก นี่ก็ลำบากหน่อย เราจึงควรจะมาปรึกษาเสียก่อน เช่นว่าในฤกษ์กฐิน โยมจะไปทอดกฐินในที่ต่างๆ ซื้อผ้าที่จะไปถวายกฐิน ถวายพระให้

ใช้ได้ รากมันอาจจะสูงหน่อย แต่มันเป็นประโยชน์
อย่าสักแต่เพียงว่าซื้อส่งเดชไป จะไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช
อันนี้เป็นเรื่องที่ไม่มีใครบอกโยม เพราะว่าเกรงใจกันอยู่
แต่ว่าสงสารโยมเปลืองสตางค์ อาตมาก็เลยบอกให้ทราบ
เสียหน่อย

มีคำที่โยมพูดว่า *ตักบาตรไม่ต้องถามพระ* นั้นมัน
เรื่องอาหารที่จะใส่บาตร แปลว่าให้ได้ ไม่ต้องถาม คือข้าว
นี้ไม่ต้องถาม กับข้าวก็ไม่ต้องถาม แต่เรื่องอื่นนี้ต้องถาม
จะถามว่า เออ จะทำอะไรบ้าง สิ่งที่ต้องการที่เป็นประโยชน์
สมมติว่ายานี้ก็เหมือนกัน เราจะซื้อยาไปถวายพระ เราก็ควร
จะไปปรึกษากับหมอ ไข้หวัดนี้ควรจะใช้ยาอะไร ส่วนมากก็
ไปซื้อยาธาตุ พระนี้ท้องไม่ค่อยเสีย ทำไมพระท้องไม่ค่อยเสีย
เพราะฉนั้นเป็นเวลา อาหารเรียบร้อย ไม่เหมือนโยมท้องเสียบ่อย
ทีนี้โยมท้องเสียบ่อยก็เห็นว่า พระคงจะท้องเสีย เลยซื้อแต่ยาธาตุ
เอามาถวายกันเยอะ ทีนี้ เราควรที่จะซื้อยาประเภทอื่นมาถวายพระ

สมมติว่าพวกวิตามินซึ่งถูกๆ ไม่แพง ฉนั้นแล้วร่างกาย
แข็งแรงขึ้น อาตมานี้ฉันอยู่ทุกวันวิตามินประเภทนั้น เพราะ
ว่ามีคนเอามาถวาย แล้วตั้งแต่ฉันยานั้นแล้วสบายขึ้น ไม่ปวด
เอวปวดหลัง ปวดแข้งปวดขา ร่างกายมันแข็งแรง ถ้าไม่ฉัน

แล้วปวดแข้งปวดขา เพราะอาหารข้าวเดียวมันขาดวิตามิน ข้าวโรงสีไม่มีวิตามิน ไม่เหมือนข้าวที่ซ้อมด้วยมือ สมัยก่อน พระมาอยู่กรุงเทพ ฯ เป็นเหน็บชา ออกไปอยู่บ้านนอกเดือนเดียวหายแล้ว เพราะบ้านนอกกินข้าวซ้อมมือ แต่เดี๋ยวนี้มาอยู่กรุงเทพ ฯ เป็นเหน็บชา ออกไปอยู่บ้านนอก ๓ เดือนตาย เพราะไปบ้านนอกข้าวสารมันก็ยิ่งเลวกว่ากรุงเทพ ฯ เข้าไปอีกแล้วมากรุงเทพ ฯ ดีหน่อยมีกับข้าว แต่ว่าบ้านนอกไม่มีกับจะฉั่น ทำให้ตายไว สภาพมันเปลี่ยนไป สมัยนี้โรงสีเล็กลงเอาวิตามินหมดเลย แล้วก็เลยขาดธาตุอาหาร เราจึงควรให้ยาที่เรียกว่าชดเชยอาหารที่มันขาด อย่างนี้ก็เป็นประโยชน์

เดี๋ยวนี้เป็นหวัดกันมาก เรารู้ว่ายาชนิดไหนกินแล้วหวัดมันหาย เราซื้อยานั้นไปถวาย สะดวกสบายอย่างนี้ ของที่เราจะถวายพระจึงต้องคัดเลือกเหมือนกัน เพื่อให้ท่านใช้ได้ เราจะไม่เปลืองสตางค์เปล่า ๆ ถ้าถวายแล้วไม่ได้ใช้ ทั้งๆ ขว้างๆ เปลืองสตางค์เปล่า ๆ ของบางอย่างก็ซ้ำๆ ซากๆ กันมากมาย ก่ายกอง ไม่รู้จะเอาไปทำอะไร เสียหายไปเสียเยอะแยะ เห็นแล้วก็เสียตาย จึงบอกให้ญาติโยมรู้ว่า เราควรจะทำอย่างไร ในสิ่งเหล่านี้ ความจริงเราจะทำอะไรควรจะถามปรึกษาสมภารท่านเจ้าวัด ว่าควรจะทำอย่างไร ก็จะเป็นประโยชน์มากขึ้น

เงินทองที่จ่ายมันก็ได้ประโยชน์ คຸ້ມกับการที่เราได้ทำลงไป
นี้ประการหนึ่ง. อยากจะขอให้ญาติโยมทั้งหลายเข้าใจไว้ ใน
เรื่องเกี่ยวกับการทำบุญถวายพระ ด้วยเรื่องอะไร ๆ ต่าง ๆ

วันไหนเป็นประเพณีบุญใหญ่ ๆ แทนที่เราจะทำ
ให้มันเหลือเฟือ ก็ประหยัดเสียบ้าง ตัวอย่างเช่นวันปีใหม่
ແກ່กันไปตักบาตรที่ท้องสนามหลวง จนไปกองอยู่ที่โคนมะขาม
มากมาย บุญเสียไปเท่าไรไม่ใช่น้อย ไม่จำเป็นต้องไปใส่
ที่สนามหลวง ที่ไหนก็ได้ ให้ถือว่าเดือนมกราคมทั้งเดือน
เป็นปีใหม่ ไม่ต้องไปตักบาตรวันที่ ๑ หรือ ๒ วันไหนก็ได้
เออ วันนั้นมันเดือนใหม่ของปี ตักบาตรเสียหน่อย ความจริง
ตักมันเสียทุกวันดีกว่า เราทำเป็นประจำวันหนึ่งทำสัก ๓ ถ้วย
พระผ่านมาก็ใส่ ต่างคนต่างทำอย่างนั้นเฉลี่ยกัน พระก็พอฉัน
พระก็จะไม่เดือดร้อนในการเป็นการอยู่ อันนี้ก็เป็นเรื่องที่
น่าคิด เพราะว่าพูดเรื่องวันสารทเกี่ยวกับการให้ทาน เลยก็
เอามาแนะนำญาติโยมในเรื่องฉลาดที่จะบำรุงศาสนา เพื่อจะได้
พิจารณา ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ตามสมควรแก่
ฐานะต่อไป.

เวลา มีงานมีการ อีกอย่างหนึ่ง เช่นว่า มีงานศพ
อยากจะแนะนำด้วยเหมือนกัน ตามปกติเวลา มีงานศพนี้ นิมนต์
พระไปสวด สวดกันเสียจริง ๆ ตั้งเจ็ดคืน สวดทุกคืน ๆ ถ้าเป็น

ศพใหญ่ก็สวดกันเจ็ดคืนสวดกันอยู่ได้ แล้วก็เก็บศพไป อาตมา
 ไปนั่งนึก นึกว่า แหม ทำกันตามประเพณี ทำไมไม่แก้ไข
 เปลี่ยนแปลงให้มันเกิดประโยชน์เสียบ้าง สวดฟังรู้เรื่องเมื่อไหร
 โยมที่ไปในงานศพฟังรู้หรือ พระสวดอะไร พระสวดทำนอง
 สรรกัญญะก็ดี ทำนองธรรมดาก็ดี ก็นั่งฟังกันอยู่อย่างนั้น
 คนไหนที่เรียกว่าหัวโบราณก็นั่งไปเคารพไป เป็นของขลังไป
 หัวสมัยใหม่ก็นั่งคุยกันไป คืมเบียร์กันไป เล่นหมากรูกกันไป
 บ้าง เลอะกันไปทุกวันทุกเวลา เพราะไม่รู้เรื่องจึงได้เลอะ
 อย่างนั้น ที่นี้เราจะเปลี่ยนเสียได้ไหม

วันหนึ่งไปคุยกับคนหลายคน ว่า แหม ผมไม่รู้เลย
 ว่าไม่สวดอภิธรรมก็ได้ ที่หลังถ้าหากว่าญาติตายอีก จะไม่
 สวดแล้ว จะนิมนต์พระมาเทศน์ ก็จะได้เรื่องได้ราว ก็ว่า
 เราตั้งศพอยู่ เอาเถอะสวดก็สวดเราไม่ฟัง สวดไปสักจบหนึ่ง
 ก็พอ พอสวดจบหนึ่งแล้วก็เทศน์เสีย เอาพระไปเทศน์
 ให้ญาติโยมฟัง ญาติโยมก็จะได้รับความรู้ความเข้าใจในข้อธรรมะ
 พอเทศน์จบแล้วก็สวดอีกสักจบหนึ่ง แล้วก็ถวายของ มันก็
 พอดีกัน ญาติโยมที่มาในงานศพได้ฟังธรรม อภัยเถอะ
 คนบางคนไม่ค่อยมีโอกาสมาวัดหรรอก ไม่ค่อยได้ฟังธรรม
 เทศนา แต่ว่าเพื่อนตายนี้ต้องไป หรือคราวบิดามารดา
 เพื่อนตายนี้ต้องไป

ที่นั่นเมื่อไปก็ไปเจอธรรมะเข้า ก็ได้รู้ว่า อ้อ ธรรมะนี้
 มีประโยชน์แก่ชีวิต มันยิ่งกว่าอาหารที่เรารับประทานทุกวัน
 ทุกเวลา แล้วก็จะได้ไปกลับจิตกลับมา บางคนฟังถูกอก
 ถูกใจเข้า ก็เลิกไปเลย จากสิ่งชั่วสิ่งร้าย ไม่ประพฤติปฏิบัติ
 ในทางเสื่อมต่อไป เจ้าภาพในงานศพโคกระทำอย่างนี้ แล้ว
 คนที่มาในงานนั้นได้หันหน้าเข้าหาธรรมะสักคนหนึ่ง นั่นแหละ
 เป็นมหากุศล เป็นบุญอันยิ่งใหญ่ที่เราควรจะทำในงานศพ
 มารดาบิดาของเรา แต่ว่าไม่ค่อยมีใครทำกัน โน่นไปเทศน์
 เอาวันเผา ป้ายโมง ไปดูเถอะคนฟังก็คน ๓ คน ๕ คน
 เพราะว่าต่างคนต่างกลับบ้าน ไปแต่งงานใหม่ ก่อนเผาศพ
 กลับบ้านแต่งงานแต่งงานตัวกันอีกทีหนึ่ง พระที่เทศน์ก็มีคนฟัง
 ๒-๓ คน เทศน์เอาแต่เรื่องกัณฑ์ แต่ว่าได้ประโยชน์ทาง
 ธรรมะมันน้อย คนฟังมากถึงไม่ได้เรื่องกัณฑ์ ยังสบายใจกว่า
 อากาติกายอยู่ในใจว่าต้องเพาะวิธีใหม่ ให้ญาติโยมได้ฟังกัน
 เวลาไหนดีเวลามีศพ เวลากลางคืนเหมาะที่สุด เพราะว่า
 คนมามาก แล้วสงบเงียบ จัดให้ได้ฟังเทศน์กันในศาลานั้นๆ
 ศาลาอื่นไม่มี ศาลาเรามีเทศน์ คนในศาลาอื่นจะได้มาฟังด้วย
 จะเกิดประโยชน์ถ้าทำอย่างนี้

ถ้าหากว่า ไม่เทศน์ในตอนกลางคืน เพราะว่าอาจจะไม่สะดวก เพราะนักเทศน์จะไม่ว่าง เราก็เปลี่ยนเทศน์ในวันจะเผาก็ได้ แต่อย่าไปเทศน์บ่ายโมงไม่มีคนฟัง ให้เทศน์ก่อนเวลาจะเผาสัก ๒๐ นาทีก็พอไม่ต้องมาก คนมากดีในตอนนั้นมานั่งกันอยู่เฉยๆ ไม่มีเรื่องอะไร สมมติว่า ๑๖.๓๐ น. ประชุมเพลิง เวลา ๑๖.๐๐ น. ก็เอาเลย ตั้งเวทีขึ้นบนเมรุตรงนั้นแหละ ไม่ต้องทำพิธีรีตองอะไรมากเกินไปหรอก ไปยืนเข้าที่เมรุ มีแบบสาริตเฉพาะหน้าดีด้วย มีหีบศพวางอยู่ตรงนั้นแล้วท่านก็ขึ้นไปเทศน์ให้ญาติโยมฟัง พอจบแล้วก็เริ่มจุดไฟกันเลย คนที่มาฟังจะรู้สึกว้าว เออดี มานั่งเฉยๆ ไม่ได้อะไร ได้ฟังสิ่งที่เป็นประโยชน์ อันนี้เจ้าภาพต้องคิดต้องทำกันบ้าง จึงจะเกิดประโยชน์แก่ชุมชนคนที่มาร่วมงานกัน เป็นการเผยแพร่ธรรมะไปในตัว

สมัยนี้ต้องหาโอกาสที่จะเผยแพร่ธรรมะให้มากขึ้น เพราะโลกกำลังมีอบออด เต็มไปด้วยอันตราย ความทุกข์ในสังคมมนุษย์เพิ่มขึ้นทุกวันทุกเวลา ถ้ามีโอกาสใดที่เราจะได้ให้แสงสว่างแก่ชีวิตแก่เขา ด้วยการพูดธรรมะให้เขาฟัง เราก็ควรจะจัดให้มีธรรมชั้นในที่นั้น ตามโอกาสที่จะมีได้ เอาพระวัดนั้นก็ไว้วัดอื่นเทศน์ก็ได้ แต่เลือกนักเทศน์ที่พอเทศน์เข้าหู

คนสักหน่อยก็พอแล้ว มันก็ได้ประโยชน์ เป็นคุณแก่ชุมชน
เหล่านั้น อันนี้ อย่างหนึ่ง

นอกจากในงานศพ แม้ในงานอื่น ถ้าหากว่าญาติโยม
เรามาประชุมกันมากๆ เมื่อมีอะไร ก็ควรจะมีโอกาส
พุทธธรรมสัก ๑๐ นาที ๑๕ นาทีก็ยังดี ในเมืองล้งกานี้เขามีดี
อยู่อันหนึ่งไปเห็นแล้ว เป็นประโยชน์ เช่นว่าพระไปทำพิธี
ที่บ้าน สวดมนต์ จ्ञ์อาหาร ส่วนมากเขานิมนต์ไปฉนั้น
แต่พอฉนั้นเสร็จแล้วพระที่เป็นหัวหน้าต้องเทศน์ให้ญาติโยมฟัง
นิทหน้อย ๑๐ นาที ๒๐ นาที ญาติโยมยังไม่รับประทานอาหาร
พระยังไม่ให้พร ที่นี้มานั่งพร้อมหน้ากัน พอพร้อมหน้าพระ
ก็เทศน์ให้ฟัง พอเทศน์จบแล้วก็ ยถา สัพพี อันนี้เป็น
ประโยชน์ ความจริงสมัยก่อนก็เป็นอย่างนั้น

พระพุทธเจ้าของเราก็ดี สาวกของพระพุทธเจ้าก็ดี
ไปฉนั้นที่บ้านใดเมืองใด เราจะได้เห็นว่าท่านอนุโมทนา การ
อนุโมทนาจึงคือ การพุทธธรรมหลังอาหารนั่นเอง ช้แจง
แนวทางชีวิตให้เขาเข้าใจ ให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร เป็นการ
สอนธรรม เรียกว่าอนุโมทนา เคียงนี้เราอนุโมทนายถาสัพพี
เป็นธรรมเนียม กลายเป็นพิธีไป เมื่อก่อนนั้นท่านเทศน์
พอฉนั้นเสร็จก็เทศน์ บางคราวก็พระพุทธเจ้าเทศน์เอง บาง

คราวก็สาวกของพระองค์เทศน์ สุตแล้วแต่ชาวบ้านต้องการ
ถ้าต้องการก็กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า

บางบ้านก็ต้องการจะฟังพระอานนท เขาก็กราบทูล
ว่าวันนี้ขอให้พระอานนทอนุโมทนา พระอื่นๆ ก็กลับหมด
เหลือแต่พระอานนทหนึ่งอยู่ รอให้ชาวบ้านเขารับประทาน
อาหารเสร็จเสียก่อน เสร็จแล้วท่านก็เทศน์ให้ฟัง บางวันเขา
ก็อยากฟังพระมหากัสสปะ พระกัจจายณะ พระสารีบุตร สุต
แล้วแต่ญาติโยม พระก็จัดให้ตามความปรารถนา อันนั้นก็เป็น
ธรรมเนียมที่ดี แต่ว่าเราไม่ได้รักษาไว้ ของดีๆ ไม่ค่อยได้
รักษาไว้ เอาของอื่นเข้าแซง เล็กกลายเป็นพิธีรีตอง ทั้ง
ปรากฏที่เราเห็นกันอยู่ทุกวันนี้ สมัยก่อนนั้นคนมีปัญญา
เดี๋ยวนี้คนเราก็มียูณามากขึ้นแล้ว เพราะได้มีการศึกษาอะไรๆ
มากขึ้น จึงควรจะได้หันไปหาสิ่งที่ถึงมาตามแบบเก่าในบางสิ่ง
บางอย่าง

โดยเฉพาะการฟังธรรมกัน ควรจะมีกันบ่อยๆ เมื่อมี
อะไรเกิดขึ้น ใครมาประชุมกันบรรพชา กานศพอ โอกาสใด
พอที่จะพูดอะไรได้ พระเราก็ควรจะพูดให้เขาฟัง ไม่ต้อง
ขอร้องก็ได้ ไม่ต้องอาราธนา แต่ต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้อง
ตอบแทนญาติโยม เพราะว่าพระเราก็เป็นหนี้ญาติโยมอยู่
เหมือนกันแหละ โยมเลี้ยงอาหาร จีวร เสนาสนะ ยาแก้ไข้

พระนี่ก็เป็นลูกหนี้ของโยมทางปัจจัย ที่นี้มีอะไรพอที่จะ
ตอบแทนได้ ก็ตอบแทน ตอบแทนด้วยของอื่นก็ไม่มี แต่
ตอบแทนด้วยธรรมะ มีโอกาสก็ให้ธรรมะแก่ญาติแก่โยม

ญาติโยมได้รับธรรมะแล้วเอาไปคิดไปตรอง นำไป
เป็นหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้อยู่กับด้วย
ความสงบสบาย เช่นในครอบครัว ถ้าเราใช้ธรรมะก็สบาย
พ่อบ้านมีธรรมะ แม่บ้านมีธรรมะ บ้านนั้นก็มีความสุข
ความสงบ แต่ถ้าไม่มีธรรมะต่างคนต่างเอาแต่ใจตัว ปล่อยใจ
ไปกับอารมณ์และสิ่งแวดล้อม ไม่มีการบังคับตัวเอง ไม่มีการ
ถือหลักเกณฑ์ตามหลักธรรมะในทางดำเนินจิตใจ ต่างคนต่างไป
ต่างคนต่างทำ ความแตกร้างในครอบครัวก็เกิดขึ้น

ขอให้เราจำไว้ง่าย ๆ ว่า **ที่ใดไม่มีธรรมะที่นั่น**
มีแต่บอดู่นวาย แต่**ที่ใดมีธรรมะที่นั่นไม่บอดู่นวาย** ไม่มี
ความทุกข์ ไม่มีความเดือดร้อน ในการเป็นอยู่ในชีวิต
ประจำวัน จึงขอให้เราทั้งหลายได้หันหน้าเข้าหาธรรมะให้มาก
ขึ้น ไม่ว่าเราจะอยู่ในวัยไหน คนเราบางทีก็นึกว่ายังไม่แก่
แก่หน่อยจะไปวัด ที่แท้คนแก่ถึงไม่มากก็ไม่เป็นไรแล้ว เพราะ
ว่าคนแก่นั่นไม่บอดู่นวายแล้ว แต่ว่าที่มานั่นก็เพื่อหาความสบาย
แล้วก็เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างแก่ลูกแก่หลาน คนที่ควรมหาให้มาก

ที่สุดคือคนที่กำลังต่อสู้ในชีวิตในการทำงาน ควรจะได้อ่าน
หนังสือธรรมะ และควรจะได้ฟังธรรมะ

เหมือนกับคนป่วยนั้นแหละต้องการยา แต่ว่าถ้า
หายป่วยแล้วไม่กินยา ก็ไม่เป็นไร ชีวิตเราก็ออย่างนั้น กำลัง
ต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ควรจะมาฟังธรรม เพื่อจะได้นำธรรมะ
ไปเป็นเครื่องมือ สำหรับแก้ไขปัญหาชีวิต ปัญหาชีวิตก็คือ
ความทุกข์ความเดือดร้อนมีเยอะแยะในวันหนึ่ง ๆ ถ้าเราไม่มี
หลักธรรมะเป็นเครื่องประเล้าประโลมใจ เวลาใดมีความทุกข์
ความเดือดร้อนขึ้นก็ไม่รู้จะแก้อย่างไร เลยคิดผิด ไปแก้ทาง
วัตถุ เช่น ฆ่าตัวตายอะไรต่าง ๆ นานา นี่ก็เพราะว่าไม่ได้หัน
เข้าหาธรรมะ แต่คนที่มีธรรมะเขาจะมาวัด มาปรึกษาปัญหา
ชีวิตกับพระสงฆ์องค์เจ้า หรือมีความรู้ในทางธรรมะก็เอา
ธรรมะไปปลอบใจ ปลงตกมองเห็นว่าอะไร ๆ มันก็อย่างนั้น
แหละ เรื่องธรรมดามีเกิด มีแก่ มีเจ็บ มีตาย มีพลัดพราก
จากของรักของชอบใจ อะไร ๆ ในโลกนั้นมันไม่ใช่ของเราอย่าง
แท้จริง มันเป็นเรื่องของธรรมชาติที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วก็
สลายไปตามเรื่องมัน

ได้พิจารณาบ่อย ๆ ตามหลักธรรมะ ความยึดความถือ
ในเรื่องต่าง ๆ ก็เบาบางไปจากจิตใจ เราอยู่ในโลกด้วยความ

รู้เท่ารู้ทัน มองเห็นอะไรชัดเจนแจ่มแจ้ง ว่าสิ่งนั้นคืออะไร
เกิดจากอะไร เป็นประโยชน์ เป็นทุกข์ เป็นโทษ อย่างไร
เราควรจะไปเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นในรูปใด นี่ปัญหาธรรมะ
ช่วยให้เกิดปัญญา เกิดความเข้าใจเนื้อแท้ของชีวิต ผิดถูก
ตามความเป็นจริง ความทุกข์มันก็มีน้อย ยิ่ง คนที่อยู่ใน
วิหัง ม้วยฉรรจแล้วควรจะได้ฟัง

ญาติโยมมาวัดนี้ลูก ๆ ที่เป็นหนุ่มนั้นชวนมาบ้าง
เขามาจะได้รับฟังอะไรไว้บ้าง จะได้นำไปใช้เป็นหลักในชีวิต
ต่อไป อย่างนี้ว่าเวลาบวชจะรู้เอง ก่อนบวชจะลำบากต้อง
ประคับประคองให้ดี แต่ถ้าเราได้อะมาตังแต่หนุ่มแต่น้อย
เขาได้เรียนได้รู้ทีละนิดละหน่อย จะได้เอาไปเป็นหลักรักษา
ชีวิตจิตใจ ชีวิตก็จะก้าวหน้าไปในทางที่ถูกที่ชอบได้สมความ
ปรารถนา มารดาบิดาก็สบายใจ นี่เป็นเรื่องที่นำมาพูดกัน
ในวันนี้

ขอยุติธรรมะปาฐกถาไว้แต่เพียงนี้.

เอกสารชุดมองคำใน ของ ท่านพุทธทาสภิกขุ แห่งสวนโมกขพลาราม ไซยา

อันคัม * 1. ภาษาคอน - ภาษารธรรม

2. ภยของพุทธศาสนา

3. เทคนิคแห่งความเป็นมนุษย์

* 4. เกิดมาทำไม (ตอน 1-2)

5. เกิดมาทำไม (ตอน 3-4-5)

6. เรามา "กิน" เวลากันเด็ก

7. ห่านสามแบบ

8. ทางรอก 5 ประการ

9. ระวัง ว้างอันธพาล !

10. การมองสิ่งทั้งปวงในคำใน

11. สมมติ วิปัสสนา ตามธรรมชาติ

12. กวังกาที่เห็นธรรม

13. วิชิตะความตาย

14. มหาวิทยาลัยในศัตวรรษ

15. อุปสรรคของการเข้าถึงธรรม

16. อุปสรรคที่มีอยู่ในคำพูด

* 17. ในสังสารวัฏฏ์ มีนิพพาน

18. ทำอย่างไรจึงจะเรียนดี

19. วิชิตะพุทธศาสนา

20. โจรปล้นธรรมชาติ

* 21. รบกันกลาง แลกขมรบกกันกลาง

22. ทำอย่างไรคุณพระจึงจะคุ้มครอง

23. การงาน คือการปฏิบัติธรรม

24. ชนควงจันทร หรือชนะตบตี

25. ความเกิดที่คนยังไม่รู้จัก

26. จิตประภัสสร, จิตเต็มแท้, จิตว่าง

เหมือนกันหรืออย่างไร

27. การศึกษาที่ส่งเสริมสุขภาพอย่างสัตว

อันคัม 28. สิ่งที่ทำให้ชีวิตของนักศึกษาไร้ความหมาย

29. การศึกษานิกที่นำไปสู่ความวินาศ

30. สิ่งที่ยึดติดถือเอาเป็นครู

31. ปฏิกิจสมบูรณ์ในชีวิตประจำวัน

32. ทางสายกลาง

33. มรรค ๘๘ นิพพานในชีวิตประจำวัน

34. สิ่งที่ทำให้ลามก

* 35. ไม่มีศาสนา

36. ความเจ็บไข้มากก็เตือนให้ฉลาด

37. การบำรุงพระศาสนา

38. ผู้ไม่มีโอกาสเสียสละเป็นคนโชค

และปีใหม่สามแบบ

39. การบวช คือการฝึกกระทำเพื่อผู้อื่น

40. ชีวิตต้องเทียมค้ำค้ำสองตัว

41. หลักปฏิบัติเกี่ยวกับทานมริจาค

42. ขรवास กับ โสยศาสตร์

43. เคล็ดลับในการครองชีวิต

44. ลัก รวคเคียว ถึง !

45. จิตที่คิดจะให้นั้นสบายกว่าจิตที่คิดจะเอา และ

เพราะเรามีสุขภาพคนเราจึงมีโอกาสใหญ่

46. สะสางปัญหาชีวิตในวันใหม่

47. ปันมนุษย์แต่ยัง เด็ก

48. การแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง

49. กรรมตามหลักพุทธศาสนา

50. การรับใช้ผู้อื่น ทำให้โลกสันติ

51. มนุษย์ของพระเจ้า กับ คนของกิเลส

52. อิทธิปาฏิหาริย์ - พุทธวจนะที่ถูกลืม

53. หนังสือพิมพ์ คือผู้นำกาลโลก

54. สวรรค์บนและ คือรอก !

* (อันคัมที่มีคอกจันทร มีฉบับภาษาอังกฤษแล้ว)

**หนังสือของท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งคณะกรรมการมูลนิธิ ไชยา
สำนักพิมพ์ธรรมบุชา และสำนักพิมพ์อนัฒวิมลพิมพ์จำหน่าย**

	ราคา	ค่าส่ง
หลักธรรมะสำหรับนักศึกษา (ฉบับพ็อคเก็ต)	5	2.50
นิพพาน (")	8	2.50
บวช 3 เดือน (")	5	2.50
แนวการปฏิบัติธรรมในสวนโมกข์	7	2.50
คำสอนผู้บวชพรรษาเดียว ฉบับสมบูรณ์	30	3.50
ภาพชีวิตปริศนาธรรม	1	2
<u>หลักพุทธศาสนา สำหรับผู้มีการศึกษา :</u>		
ชุดที่ 1 (ปี 2499) ว่าด้วย : วิชาที่บอกอะไรเป็นอะไร	22	3
ชุดที่ 2 (ปี 2500) ว่าด้วย : หลักปฏิบัติที่สำคัญในพุทธศาสนา	27	3
ชุดที่ 3 (ปี 2501) ว่าด้วย : ถอนความยึดมั่น ตามหลักพุทธศาสนา	27	3
ชุดที่ 4 (ปี 2503) ว่าด้วย : "ทาง" ตามหลักพุทธศาสนา	27	3
ชุดที่ 5 (ปี 2504) ว่าด้วย : "สิ่งที่สูงสุด" ตามหลักพุทธศาสนา	27	3
ชุดที่ 6 (ปี 2505) ว่าด้วย : หลักธรรมสำคัญในพุทธศาสนา	27	3
ชุดที่ 7 (ปี 2508) ว่าด้วย : ศาสนา และ จริยธรรมสากล		
ชุดที่ 8 (ปี 2509) ว่าด้วย : "ความว่าง" ตามหลักพุทธศาสนา	27	3
ชุดที่ 9 (ปี 2511) ว่าด้วย : "ธรรม" คำเดียว ในหลักพุทธศาสนา		
ชุดที่ 10 (ปี 2512) ว่าด้วย : ธรรม คือทุกสิ่งทุกอย่างสำหรับมนุษย์	27	3
การไหว้ทออย่างอารยชน หรือ หิษธรรม	7	3
ชุมนุมปาฐกถาชุดพุทธธรรม	20	3.50
ศึกษารัชมะอย่างถูกวิธี	12	3
อบรมพระธรรมทูต เล่ม 1 - 2 (รุ่นปี 2510)	24	3

	ราคา	ค่าส่ง
พุทธประวัติจากพระโขนง (ปกแข็ง)	60	6
พุทธประวัติจากพระโขนง (ปกอ่อน)	32	7
พุทธประวัติจากพระโขนง (ปกแข็ง)	45	8
ชุมนุมเรื่องยาว (บทนิพนธ์ของพุทธทาส)	15	2.50
ชุมนุมเทศนา เล่ม 1	10	2.50
ชุมนุมเทศนา เล่ม 2	8	2.50
} แสดงความแบบฉบับ		
ชุมนุมบทประพันธ์ "สิริวิยาส"	15	2.50
คำสอนของหลวงปู่	8	2.50
สูตรของเว่ยหล่าง	8	2.50
มหาสติปัฏฐานสูตร	2	2.50
} งานแปลของพุทธทาส		
อานาปานสติภาวนา (ฉบับสมบูรณ์) 1 ชุด มี 3 เล่ม	38	3.50
คู่มืออุบาสกอุบาสิกา ทำวัตรเช้า - เย็น (สวดแปล)	2	2.50
อานาปานสติภาวนา ภาษาอังกฤษ (กระดาษปกอ่อน)	31	3
อานาปานสติภาวนา ภาษาอังกฤษ (กระดาษปกแข็ง)	21	2.50
คริสต์ธรรม พุทธธรรม (ภาษาไทย)	5	2.50
คริสต์ธรรม พุทธธรรม (ภาษาอังกฤษ)	10	2.50
คู่มือมนุษย์ ภาษาอังกฤษ (กระดาษปกอ่อน)	15	2.50
คู่มือมนุษย์ ภาษาอังกฤษ (กระดาษปกแข็ง)	10	2.50
หลักธรรมสำหรับนักศึกษา ภาษาอังกฤษ (กระดาษปกอ่อน)	10	2.50
ธรรมะคุ้มครองโลก (ภาษาอังกฤษ)	5	2.50
วิถีแห่งการเข้าถึงพุทธธรรม (ภาษาอังกฤษ)	8	2.50
หัวข้อธรรมในคำกลอนของพุทธทาสภิกขุ (ฉบับใส่กระเป๋)	2	2.50
อภิธรรมคืออะไร? (ฉบับพ็อคเก็ต)	5	2.50
ปฏิจลนพจนานุกรมคืออะไร? (")	5	2.50

	ราคา	ค่าส่ง
พระพุทธเจ้าชนิดที่อาศัยอยู่กับเราไ้ตลอดเวลา } นิพพานที่นี้ เคี้ยวนี้ กับนิพพานที่ตายแล้ว }	4	2.50
อานาปานสติภาวนา สำหรับนิสิต (ฉบับคู่มือฝึก)	14	3
ปัญญาในพุทธศาสนาภายในกาย เช่น ขุนประจักษ์ (แปล)	3	2.50
ภาพลัคนาในโรงมหรสพทางวิญญาณ	10	3
ชีวิตและงานของท่านพุทธทาสภิกขุ	35	3.50
แก่นพุทธศาสนา (ฉบับได้รับรางวัล UNESCO)	11	2.50
เราเป็นใคร	5	2.50
ตัวกู - ของกู (ปฐพี ปกอ่อน) } ฉบับออกอากาศ วนต. ตัวกู - ของกู (ปกแข็ง) }	27	3.50
	37	4
ภาษาคนภาษาธรรม (ภาษาอังกฤษ)	7	2.50
เกิดมาทำไม? (ภาษาอังกฤษ)	3	2.50
ในวัฏสงสารมีนิพพาน (ภาษาอังกฤษ)	3	2.50
รบทันกลางแลกละธรรมกันกลาง (ภาษาอังกฤษ)	7	2.50
ไม่มีศาสนา (ภาษาอังกฤษ)	5	2.50
แพร่ธรรม อย่างมีหลักการ (แสดงพิเศษยุวพุทธา)	5	3
ปริศนาธรรมแบบขยาน เรื่องสู่ทางชีวิตวัฒนา	1.50	2.50
นั่งสนทนาเกี่ยวกับสวนโมกข์ (มีปกและภาพแทรก)	1	2.50
องค์พระ ที่สิ่งสถิต ณ เมืองไชยา (ปัญญานันทะ)	1	2.50
รัตนะณินแห่งโลกศตวรรษปัญญา (สูตรคึกเพชรมหายาน)	3	2.50
งานปรานี (กระดาษปฐพี) } งานปรานี (กระดาษปกอ่อน) }	3	2.50
	5	3
หลักธรรมที่ฝังใจในใจ (กระดาษปฐพี) } หลักธรรมที่ฝังใจในใจ (กระดาษปกอ่อน) }	3	2.50
	5	3

	ราคา	ค่าส่ง
สอนพุทธศาสนาผ่านทางคัมภีร์ไบเบิล (กระดาษปรู๊ฟ)	4	3
สอนพุทธศาสนาผ่านทางคัมภีร์ไบเบิล (กระดาษปอนด์)	6	3
ธรรมะสำหรับคนนอกวัด (คุณวิลาศ มณีวัต)	2	2.50
จนถึงธรรม - ธรรมถึงคน 3 เล่มจบ (ฉบับออกอากาศ) เล่มละ	5	3
อัลบั้มภาพปริศนาธรรมอาจารย์เซ็น มี 16 ภาพ	10	2.50
แผ่นภาพปฏิจสมุปบาท (แบบธิเบต)	5	2.50
ภาพโครงกระดูก (ถ่ายจากสวนโมกข์)	10	2.50
ปล่อยเต่าในวันล้ออายุ	7	3.50
ประสูติ คริสต์ นิพพาน ตรงเป็นวันเดียวกันแน่หรือ?	1	2.50
อธิษฐานใจ (ของปัญญานันทภิกขุ)	2	2.50
บทธรรม เรื่องปัญญา (ปัญญานันทะ) 3 เล่มจบ เล่มละ	5	3
ธรรมาศธรรม (กระดาษปอนด์ ปกแข็ง)	70	8
ธรรมาศธรรม (กระดาษปรู๊ฟ ")	50	8
บทธรรมรวมเล่ม (กระดาษปอนด์ ปกแข็ง)	80	10
อาหารใจ (ฉบับใส่กระเป๋า)	2	2
ชีวิตของข้าพเจ้า (ประวัติท่านปัญญานันทภิกขุ)	5	2.50
นิทานปริศนา สันดานของพุทธทาส	5	3
พ่อเตือนลูก ปัญญานันทะ	2	2.50
อธิษฐานใจ ปัญญานันทะ	2	2.50
งาน คือเงาสະหอนชีวิตจริง ปัญญานันทะ	5	2.50
หลวงพ่อบุญญา สอนเด็กรุ่นเล็ก	2	2.50
เสียงตะโกน จากธรรมชาติ พุทธทาส	2	2.50
ยอคนกัญญ หรือ ยี่สิบสี่ท้าว (ของ ร.บุณนาค)	20	5
ใครเป็นเจ้าของโลก? ของพุทธทาส	3	2.50

	ราคา	ค่าส่ง
หนังสือวิทยาศาสตร์ ของพุทธทาส	3	2.50
วัดขึ้นกันโรคบ้า ! "	2	2.50
นิทานภาพล้อคน ! (ภาพสี่ประกอบทุกเรื่อง)	10	2.50
กิจจำเป็น ก่อนภาวนา "	2	2.50
บทธรรมกล่อมเกลาวจิก ของปัญญานันทะ ชุด 3 เล่ม ๆ ละ	5	2.50
ปฏิรูปประเพณี "	1	2.50

(เล่มไหนราคาเพิ่ม 1 หรือ 2 บาท แสดงว่าเล่มนั้นพิมพ์ปกปลาสติคให้แล้ว)

(ค่าส่งที่แจ้งไว้ เป็นค่าส่งลงทะเบียน หนังสือไม่หอบ)

หนังสือธรรมะที่สำคัญที่สุด ในพระพุทธศาสนา
ซึ่งผู้สอนธรรม นักศึกษาธรรม และผู้ปฏิบัติธรรม
ควรหาอ่านให้ได้ คือ :-

๑. อภิธรรม คืออะไร ? ของ พุทธทาสภิกขุ ราคา ๕ บาท
๒. ปฏิภาณมรุตบาท คืออะไร ? " " ๕ "
๓. การศึกษา คืออะไร ? " " ๕ "
๔. มรวัส คืออะไร ? " " ๔ "
๕. เวทนา คืออะไร ? (หนังสือวิทยาศาสตร์) " ๓ "
๖. ศาสนา คืออะไร ? " (กำลังพิมพ์)

สมบัติที่ควรสร้างให้แก่บุตรหลานทุกคนควรว
ยอกกตัญญู หรือ ยี่จิบสี่ห้า
นินยยอมตะ ของจีนโบราณ ที่แพร่หลายทั่วโลก
มีภาพประกอบทุกเรื่อง

คณะ ผ.ช.ป. แปลจากฉบับภาษาจีน รวบรวมเรียบเรียง
เพื่อให้หนังสือเล่มพิเศษนี้ ให้นำเอาคติคุณธรรมซึมซาบเข้าไป
ในจิตใจ ของชนทุกรุ่นทุกชั้น ที่จะทำโลกนี้ไม่ให้ขาดเสียซึ่งคุณธรรม
ความเป็นมนุษย์ บุตรหลานของท่านคนใดบ้าง ควรจะรู้เรื่องเช่นนี้
ผู้ใหญ่ควรจัดหาให้เขาได้รู้ - ได้อ่าน

อาจารย์พุทธทาส อนุโมทนาในการพิมพ์ออกเผยแพร่นี้ว่า :

"ข้าพเจ้า ขออนุโมทนาค่ายเป็นอย่างยิ่ง ในการจัดพิมพ์เรื่อง
อันเกี่ยวกับความกตัญญู ท่านองนี้ ขึ้นในครั้งนี้ : การกระทำเห็นปานนี้
ย่อมเป็นการยืดยาย ให้แก่ชนบทรรมนิยม ประเพณี ที่บูชาความเป็น
คนกตัญญูทุกเวลา อันเป็น โบราณบรมธรรม ที่เคยช่วยมนุษย์ในส่วนลึก
มาแต่ดึกดำบรรพ์ ให้อยู่รอดมาได้จนบัดนี้; หากแก่นันลึกจนไม่มีใครจะ
มีใครมอง เท่านั้น".

ส่งชื่อทางจดหมาย กรุณาส่งเงินพร้อมกับใบส่ง เขียนชื่อ ที่อยู่
และชื่อหนังสือที่ต้องการซื้อ ให้ชัดเจน หนาณัติ หรือเช็คไปรษณีย์
ส่งจ่าย ป.ณ. ราคาเนิน ก.ท. ๒

ส่งชื่อได้ในนามของ **นายไสว สุนทร** ผู้จัดการ ร้านธรรม
บูชา ๕/๑-๒ ถนนอัษฎางค์ เชียงสะพานเจริญศรี ริมคลองหลอด
ตรงข้ามกระทรวงยุติธรรม (ศาลอาญา) กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๒๓๕๔๕

(หน้านี้จะมีเสนอข้อหนังสือใหม่ อยู่เรื่อยๆ)

1. ธรรมเนียมสำหรับคนนอกวัด (ของคุณวิลาศ มณีวัต)
2. มองค่านิน อันคับ 52 อิทัปปัจจยตา - พุทธวจนะที่ถูกลืมของข้าม
53 หนังสือพิมพ์ คือผู้บันทาลโลก
54 สวรรคินันแหละ คือนรก !
3. บทธรรมเรื่องปัญญา ของปัญญานันทะ ชุด 3 เล่ม
4. งาน คือเงาสะท้อนชีวิตจริง (ปัญญานันทะ)
5. หลวงพ่อปัญญาฯ สอนเด็กกรุณเล็ก
6. เสี่ยงตะโกน จากธรรมชาติ (มีภาพสวนโมกข์ประกอบในเล่ม).
7. ยอดกตัญญู หรือ ยี่สิบสี่ชั่วโมง (นิยายอมตะมีภาพของจีน)
8. ใครเป็นเจ้าโลก? ของพุทธทาส
9. เหนือวิทยาศาสตร์ "
10. วัคซีนกันโรคบ้า ! "
11. กิจจำเป็นก่อนภาวานา "
12. นิทานภาพล้อคน (ภาพฉายนังในสวนโมกข์)
13. พระบารมีปกเกล้า (ปัญญานันทะ)
14. บทธรรมกล่อมเกลาจิต (ปัญญานันทะ) ชุด 3 เล่ม
15. การศึกษา คืออะไร? ของพุทธทาส
16. ขร่าวาส คืออะไร? "
17. ปฏิรูปประเพณี ของปัญญานันทะ